

Boekbespreking

S. R. Gradstein & H. M. H. van Melick, *De Nederlandse Levermossen & Hauwmossen. Flora en verspreidingsatlas van de Nederlandse Hepaticae en Anthocerotae*, KNNV Natuurhistorische Bibliotheek no. 64, Utrecht, 1996, 366 pag., f 69,50 (f 57,50 voor KNNV-leden bij de KNNV), ISBN 90-5011-089-4. — Deze flora en verspreidingsatlas van de Nederlandse lever- en hauwmossen is een vervolg op de eerder verschenen flora en verspreidingsatlas van “*De Nederlandse Bladmossen*” (A. Touw & W. V. Rubers, 1989). De bewerking van de Nederlandse lever- en hauwmossen is uitgevoerd door de Bryologische en Lichenologische Werkgroep van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging met bijdragen van, naast die van de samenstellende auteurs, 10 andere medewerkers. De opzet van de bewerking volgt die van “*De Nederlandse Bladmossen*” en is gebaseerd op een kritische revisie van alle beschikbare Nederlandse herbariumcollecties. De bewerking werd afgesloten op 31 december 1995; hierna werden er, op een paar bijzondere vondsten na, geen nieuwe gegevens meer verwerkt.

Het boek behandelt 122 soorten levermossen (50 geslachten, 30 families) en 4 soorten hauwmossen (2 geslachten, 1 familie). De classificatie van de levermossen en hauwmossen wordt summiër behandeld. Het boek bevat korte, morfologische beschrijvingen van de families en hogere taxa. De essentiële kenmerken van de geslachten zijn eveneens beknopt weergegeven. De omvang van de geslachten en hogere taxa wordt kort vermeld. Voor soorten en geslachten geeft “*De Nederlandse Levermossen & Hauwmossen*” de correcte wetenschappelijke en Nederlandse naam en soms enkele synoniemen, voor hogere taxa alleen de wetenschappelijke naam en eventuele synoniemen.

Per soort bevat het boek een korte, maar duidelijke beschrijving, vooral gericht op het herkennen en onderscheiden van de soort. Daarnaast wordt per soort informatie gegeven over de verspreiding in Nederland en daarbuiten, de ecologie, de fertiliteit en de variabiliteit binnen de soort. Waar nodig, wordt de behandelde soort vergeleken met soorten, die ermee kunnen worden verward. Soms wordt aanvullende informatie gegeven in de vorm van korte opmerkingen. Duidelijke verspreidingskaarten geven de totale verspreiding binnen Nederland, gesplitst tussen voor en na 1950, weer. Het is een beetje jammer, dat bij de behandeling van de soorten de beschrijving en de overige informatie typografisch niet duidelijk van elkaar zijn gescheiden, maar dit bezwaar valt in het niet bij de leesbaarheid van de tekst en het gemak waarmee het boek kan worden gebruikt bij het determineren.

Het boek bevat een duidelijke uitleg over de morfologie en de gebruikte terminologie. De verklarende woordenlijst is gemakkelijk toegankelijk en geeft, naast heldere omschrijvingen van vaktermen en begrippen, veel verwijzingen naar de vele illustraties in het boek. Met de goed werkende sleutels, waarmee ook beginnende bryologen goed uit de voeten blijken te kunnen, maakt dit het determineren van lever- en hauwmossen tot een feest. Een gedegen en helder geschreven, ecologisch getint hoofdstuk over het voorkomen van levermossen en hauwmossen maakt het boek compleet.

Het boek is rijk geïllustreerd met bruikbare en vaak fraaie tekeningen, al is het naast elkaar gebruiken van illustraties die zijn gemaakt door verschillende tekenaars soms iets storend. De meeste habitus- en detailtekeningen van de behandelde soorten zijn van de hand van J. Landwehr en destijds gemaakt voor diens “*Atlas Nederlandse Levermossen*” (1980). Het nut van deze illustraties heeft zich in het verleden al bewezen en het is uitermate plezierig voor de determinerende gebruiker dat ze nu zijn opgenomen in “*De Nederlandse Levermossen & Hauwmossen*”.

“*De Nederlandse Levermossen & Hauwmossen*” is een zeer goed verzorgd boek en is een standaardwerk voor de Nederlandse bryologie. Het bevat veel en, voor zowel beginnende als gevorderde bryologen, toegankelijke informatie over de Nederlandse lever- en hauwmossen. Onmisbaar voor bryologen, sterk aanbevolen voor anderen met een brede belangstelling voor de plantenwereld!

H. Kruijer
Rijksherbarium / Hortus Botanicus

Aanwijzingen voor de auteurs

1. Auteurs ontvangen **geen drukproeven**. Kleine wijzigingen in de tekst kunnen door de redactie worden aangebracht na acceptatie van het manuscript. In principe wordt een beknopte **Engelse samenvatting** door de auteur(s) aangeleverd; deze kan zonder nader overleg door de redactie worden aangepast.
2. De schrijfwijze van de **wetenschappelijke** plantnamen is die van Heukels' Flora (ed. 22); afwijkingen moeten duidelijk (en gemotiveerd) worden aangegeven. De bij de naam behorende auteursaanduiding wordt éénmaal in de titel (en in de titel van de samenvatting) aangegeven, maar verder niet meer. De afkorting voor subspecies is **subsp.**
3. De schijfwijze van **Nederlandse** plantnamen volgt Heukels' Flora (ed. 22). In de lopende tekst begint de Nederlandse naam met een hoofdletter.
4. Van **nieuwe vindplaatsen** wordt het **uurhok** (+ kilometerhok) aangegeven. (Hiervan kan, om natuurbeschermingsredenen, worden afgeweken.)
5. Een **dankwoord** wordt niet geplaatst, behoudens uitzonderingen.
6. Teneinde de leesbaarheid van de artikelen te verbeteren worden (literatuur-) **verwijzingen** door een **cijfer** aangegeven (in plaats van door vermelding van de auteursnaam van een artikel). De verwijzing kan een artikel betreffen, maar ook een ongepubliceerde bron, of het kan een tekst betreffen die als voetnoot aan te merken valt. De verwijzingsnummers worden niet alfabetisch naar auteur gerangschikt. Namen van auteurs worden op normale wijze (dus niet uitsluitend in hoofdletters) genoteerd. Voorbeeld:
R. van der Meijden & L. Vanhecke, 1986. Naamlijst van de flora van Nederland en België. *Gorteria* 13: 86–170.
niet:
MEIJDEN, R. VAN DER, & L. VANHECKE, etc.
7. Geef een streep tussen twee getallen, die 'tot' aanduidt, aan met twee korte streepjes.
8. Lever de tekst bij voorkeur aan op **diskette**, het liefst in Word Perfect (4.2, 5.0, 5.1) of in Word 3.01 (Macintosh); anders ASCII gebruiken; lever een uitdraai bij de flop. Doe geen moeite de tekst zelf **op te maken**; gebruik daarom geen 'tabs', inspringingen of extra spaties. Geef bij **tabellen** de kolommen aan door het gebruik van 2x het \$-teken; dit spaart de redactie veel tijd. Voorbeeld:
Caltha palustris\$\$1\$\$-\$3
Hottonia palustris\$\$2\$\$1\$\$2
in plaats van:
Caltha palustris 1 - 3
Hottonia palustris 2 1 2
9. Lever direct de **originele illustraties** in. Gebruik hiervoor nooit transparant papier. Zij moeten van goede kwaliteit zijn. Overigens heeft de redactie het recht illustraties te weigeren.
10. De auteur ontvangt **50 overdrukken gratis**; bij 2 auteurs ontvangt elk 25 overdrukken, etc. Indien meer overdrukken gewenst zijn kunnen deze (onder bijbetaling) extra worden geleverd. Neem hierover contact op met de redactie.